

Revolution eller evolution?

Af Thomas Kaarsted

Digital Natives, Google Generationen, Dot Net-generationen. Mens forskerne søger efter den rigtige term søger bibliotekerne at lægge strategier for fremtiden. Et bredt anlagt forskningsinitiativ giver et bud på udviklingen og har en udløber til forskningsbibliotekerne. Kritikerne mener projektet ignorerer fortiden.

Thomas Kaarsted
Formidlings- og kommunikationschef
Syddansk Universitetsbibliotek
hk@bib.sdu.dk

“The first generation of “Digital Natives” – children who were born into and raised in the digital world – are coming of age, and soon our world will be reshaped in their image. Our economy, our politics, our culture and even the shape of our family life will be forever transformed.”

Med dette højtflyvende mission statement går Johan Palfrey og Urs Gellers Digital Natives-projekt i luften. Revolutionen er her, vi kan llige så godt glemme alle gamle konventioner og sadle om, mens tid er. De to forfattere er jurister, og overvejsen er, om raketten allerede på affyringsrampen lider af en konstruktionsfejl? For hvad kan denne fagdisciplin byde ind med, når andre forskningsretninger i 10 år har søgt at forudsige udviklingen?

Projektet er dog værd at se nærmere på af flere grunde. For det første er det bredt funderet i litteraturen, og for det andet ligger der originale undersøgelser og data bag. Derudover blev John Palfrey sidste år leder af Harvard Law Library, en institution på størrelse med et gennemsnitligt dansk universitetsbibliotek, og endelig er han kommentator i en række (traditionelle) nyhedsmidler som CNN, Fox og BBC.

Her er altså en højt profileret forsker med et konkret biblioteksprojekt. Skal man ydermere gisne om de politiske implikationer, så er USA's seneste to præsidenter alumner fra Harvard Law School, og alt i alt ligner det til forveksling et pejlemærke. Hvis ikke mere end det.

Digital Natives er et tværvideenskabeligt forskningssamarbejde mellem Harvard University og Universitet i St. Gallen, som har til huse på Berkman Center for Internet & Society på Harvard. Målet er at forstå og facilitere unge brugeres vaner og behov og være katalysator for udvikling.

Projektet gik i luften med bogen *Born Digital* i august 2008 og kan via blogs, wikis, podcasts mm. følges på: www.digitalnative.org

Digitale indfødte

Palfrey og Gasser opdeler verden i tre arketyper. Digital Natives, født efter 1980 og vokset op med internet og digital teknologi, Digital Settlers, mellemgenerationerne som i nogen eller overvejende grad integrerer sig i den digitale kultur og bruger de nye medier, og endelig Digital Immigrants, som udvælger enkelte dele og i overvejende grad orienterer sig mod traditionelle medier og kommunikationsformer.

Termerne er ikke nye, men bygger på Marc Prensky – der i øvrigt igen optræder i Danmark i efteråret – og den efterfølgende litteratur. Som andre forskere konkluderer Palfrey og Gasser, at der på

trods typologien er en række fælles kendetegn, og at vi alle er en del af en digital population. Dette er i samklang med fx Derek Law (DF-årsmøde 2008), at vi er alle tilhører Google Generationen.

Invent the future

Tager man biblioteksbrillerne på er projektets væsentligste konklusion, at uddannelsessystemet er det hjørne af samfundet, som kommer til at undergå størst forandringer. Samlet handler det om – som også Jens Thorhauge udlagde teksten på det just afholdte DF-årsmøde 2009 – at universitetsbibliotekerne skal integrere sig i forsknings- og undervisningsprocesser.

I stedet for at påvirke fremtiden skal bibliotekerne opfinde den: Inddrag brugerne og lær af dem, hvilket projektet på bedste grønspættevis gør på dets hjemmeside.

Så hvis bibliotekerne blot agerer super udviklingsorienteret, integrerer sig i moderinstitutionernes processer, rituellet inddrager brugerne, målrettet udvikler og værner om 'The Library Brand' og står fadder til et begreb informationskompetence, så er fremtiden lys?

Løsningen er *big scale experimentation* i stedet for som nu, at bibliotekerne *are nibbling around the edges*. Som John Palfrey forklarede på et Ticer-kursus i juli, så bygger og renoverer bibliotekerne bygninger i stor stil, men tager ikke fat på virtuelle rum. I stedet for at påvirke fremtiden skal bibliotekerne opfinde den: Inddrag brugerne og lær af dem, hvilket projektet på bedste grønspættevis gør på dets hjemmeside.

Men selv om projektet målrettet bruger web 2.0-dimensionen, så er en svaghed en konkretisering i bibliotekssammenhæng. Det konkluderes eksempelvis, at Digital Natives-generationen er meget innovative, og der ligger en enorm ressource hér. Men pt. at omsætte dette til praksis fylder ikke meget.

Tillid til produktet

Selv om bibliotekerne i følge Palfrey står overfor en overlevelseskamp, så er der også godt nyt. For yngre brugergrupper kan godt genkende et bibliotek, når de ser det, og generelt har de stor tillid til produktet og 'The Library Brand'. I USA bruger 62 % af de 18-30-årige bibliotekerne, mens det kun gælder 40 % af de +65-årige.

Samtidig kan bibliotekerne udnytte, at digitale indfødte er kritiske forbrugere. Ser man på den 'tillidscirkel' som projektet opstiller, så vil bibliotekerne ligge meget tæt på centrum, kun overgået af familie og venner, men foran 'troværdige firmaer, udbydere og tjenester'. Grundlaget for at fastholde nye generationer er således til stede, og når studerende og andre digitale indfødte gør oprør mod Facebook eller Digg, skal det ses i den sammenhæng.

Informationskompetence

Behovet er der også. Muligvis kan digitale indfødte genkende et bibliotek, men de tager for mange informationer for pålydende og mangler navigationsværktøjer. 98 % af alle verdens søgninger kører i dag via Google, men Wikipedia alene rummer tusindvis af muligheder for fejl, hvilket ofte fører til tragikomiske kiks i opgaver, for ikke at tale om plagiering.

Bibliotekerne har således en opgave i at være katalysator for et begreb som informationskompetence. Og kan bibliotekaren omdefinere sin rolle – hvilket artikler i DF Revy allerede har berørt – så ligger her en væsentlig opgave, særligt da

de indfødte græsser på nettet, på samme måde som deres analoge storesøstre og -brødre tidligere græssede på bibliotekets hylder.

Harvard Law Library

Så hvis bibliotekerne blot agerer super udviklingsorienteret, integrerer sig i moderinstitutionernes processer, rituellet inddrager brugerne, målrettet udvikler og værner om 'The Library Brand' og står fadder til et begreb informationskompetence, så er fremtiden lys?

Det er muligt, og i den forbindelse er det relevant at se på, hvad Palfrey selv forsøger på Harvard. Her er hans bibliotek reformeret ud fra flere mantraer: For det første en omkalfatring mod Open Access, for det andet øget fokus på digital bevaring, for det tredje en politik om at inddrage brugerne og sætte fokus på sociale teknologier, for det fjerde en implementering af en evaluering-kultur og for det femte og sidste – ud fra tesen om at "libraries of the future need librarians of the future" – har en stor gruppe af (fortrinsvis ældre) medarbejdere, primært forskningsbibliotekarere, fået aftrædelsesordninger eller blevet opsagt. Der er brug for kørelærere, ikke kustoder. Det har langt fra været en nem proces, hvad Palfrey da også medgav under TICER-kurset. Projektet er pt. lidt over et år gammelt, og juryen voterer stadig. Det bliver bestemt spændende at følge fremover, nu hvor arbejdsroen har sænket sig.

Revolution eller evolution?

Men ikke alle er enige om projektets udgangspunkt og i dets konklusioner. En enkelt anmelder konkluderer, at projektet lader hånt om den analoge forhistorie, at dets verden først begynder med de nye teknologier, hvorfor selve den grundlæggende præmis bør diskuteres.

Det samme gælder kritikken af den samlede litteratur om Digital Natives-begrebet, som Palfrey og Gasser i høj grad læner sig op af. Her mener kritikerne, at forskerne i årevis har ignoreret, at unge brugeres forhold til teknologi, udvikling og innovation er mere komplekst, end teksten er udlagt. Og de går videre end det.

Muligvis vil læring ændre sig i den digitale tidsalder, men pt. er det ikke sket for alvor, og de indfødte skelner mellem brug af sociale teknologier i fritid og undervisning. Teknologi ligger implicit i deres liv, men deres evner og ressourcer

er langt fra ensartede, og der er samlet – hævder kritikerne – ikke evidens for, at der i dag findes nye præmisser for læring, som ikke tidligere har eksisteret.

Det er således muligt, at vi lever i en digital teknologi-fikseret verden, men billedet er fragmenteret, og vi er nået hertil via evolution – ikke revolution. Den digitale udvikling ændrer præmisserne. Det synes alle enige om. Men retningen og hastigheden er til diskussion.

Fremtidens beslutningstagere?

Det minder om den gamle diskussion mellem form og indhold. Det ændrer imidlertid ikke på, at Digital Natives-projektet sammen med den nye evidensbaserede kurs på Harvard Law Library er værd at følge fremover. Historien om, hvordan Palfreys strategi enstemmigt blev vedtaget på fakultetet er et ydermere vidnesbyrd om den umiddelbare gennemslagskraft.

Her slutter vi ved et andet omdrejningspunkt. Sandsynligvis tilhører fremtiden alene de digitale indfødte, men i mellemtiden er beslutningstagerne i universitetsverdenen – på bibliotekerne og blandt deres stakeholders – Digital Settlers, de fleste med en fod i hver lejr. Og måske ligger der her en indbygget modsætning, som også fortjener en analyse?

Litteratur og ressourcer

Sue Bennett, Karl Maton og Lisa Kervin: "The 'digital natives' evidence debate. A critical review of the evidence." British Journal of Educational Technology, 5-2008.

Mette Bønløkke, Anne-Kirstine Kristensen, Else Kobow, Anne Trangbæk: "Informationskompetence integreret i curriculum". DF-Revu, 5-2009.

Amanda Henry: "An Optimized View". Washington Post, 09/10-2008.

Claus A. Foss Rosenstand: "Bibliotekarens rolle i Hypersamfundet". DF Revy, 4-2008.

Bent Schou og Maj Aggerbeck: "Informationskompetence". DF Revy, 4-2009. Læs mere på: www.vidend danmark.dk/22-4-Infokompetence.429.0.html

Siva Vaidhyanathan: "Generational Myth". The Chronicle of Higher Education, 19/9-2008.